

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури та мистецтва
Кафедра української літератури, компаративістики і грінченкознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Наталія ВІННІКОВА

серпень 2023 року

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
НАУКОВО-ВИКЛАДАЦЬКА ПРАКТИКА
для аспірантів

спеціальності 035 Філологія
освітнього рівня третього (освітньо-наукового)
освітньо наукової програми «Філологія»

Київ – 2023

Розробники:

Бровко Олена Олександрівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка;

Удовиченко Лариса Миколаївна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка.

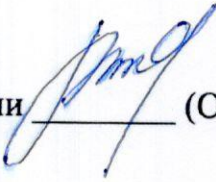
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства

Протокол від 30 серпня 2021 р. № 1

Завідувач кафедри (Олена БРОВКО)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Філологія»

30.08.2021 р.

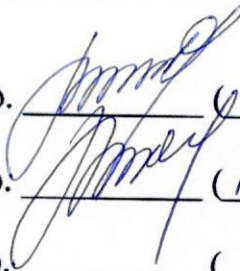
Гарант освітньої (освітньо-наукової) програми (Олена БРОВКО)

Робочу програму перевірено

31.08.2021 р.

Завідувач аспірантури, докторантури (Олена ТРИГУБ)

Пролонговано:

на 2022/2023 н.р. (Бровко О.) “07”09 2022 р., протокол № 2

на 2023/2024 н.р. (Бровко О.) “31”08 2023 р., протокол № 10

на 20__/20__ н.р. _____ (“__” 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (“__” 20__ р., протокол №__

1. Опис практики Науково-викладацька

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид практики	Науково-викладацька	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / тижнів	4 / 3	
Рік навчання	3	3
Семестр	5	5
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин	120	120
Форма семестрового контролю	залік	

2. Бази практики науково-викладацької

Організатором практики аспіранта є випускова кафедра зі спеціальності.

Базою для проходження практики є кафедра, на якій працює науковий керівник аспіранта, або випускова кафедра.

3. Мета та завдання науково-викладацької практики

Мета: поглибити фундаментальну практичну підготовку кваліфікованих кадрів для виконання професійних завдань науково-педагогічного, науково-дослідницького й інноваційного характеру в галузі філології.

Під час науково-викладацької практики аспіранти спеціальності 035 Філологія набувають програмних компетентностей – загальних (ЗК-2, ЗК-3) і фахових (ФК-9):

ЗК-2: Здатність до пошуку, обробки, систематизації, аналізу та критичної оцінки інформації з різних джерел; критичного мислення; аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу;

ЗК-3: Здатність ефективно застосовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології);

ФК-9: Здатність до діяльності викладача-філолога у закладах вищої освіти).

Науково-викладацька практика спрямована на:

- *реалізацію* набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення фахових завдань; формування індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності;
- *поглиблення* здатності усвідомлювати, переосмислювати особистісно- професійний та науковий досвід;

- *застосування* теоретичних знань у вирішенні конкретних педагогічних завдань та ситуацій;
- *набуття* знань нормативно-правової бази розвитку сучасної освіти, тенденцій освітньої політики в Україні;
- *поглиблення* професійної готовності аспірантів-філологів до роботи навикладацьких та адміністративних посадах у закладах вищої освіти;
- *поглиблення* здатності працювати в команді та автономно;
- *набуття* умінь організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій і методики навчання;
- *формування* здатності до продуктивної праці в науковому колективі; умінь професійного і педагогічного спілкування зі студентським колективом.

4. Результати проходження науково-викладацької практики

У результаті успішного проходження науково-викладацької практики аспіранти досягнуть таких результатів навчання:

ПРН-3-1: Аналізувати явища суспільного життя на основі системного наукового світогляду; пов'язувати конкретні завдання професійної та науково-інноваційної діяльності із загальнофілософськими проблемами; визначити міждисциплінарний характер наукових філологічних проблем.

ПРН-3-2: Проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення наукових концепцій, підходів і поглядів у галузі дослідження; формулювати, обґрунтовувати та захищати власну наукову позицію та концепцію.

ПРН-3-3: Обирати адекватну наукову методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання проблем і завдань філологічного дослідження.

ПРН-У-2: Проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення наукових концепцій, підходів і поглядів у галузі дослідження; формулювати, обґрунтовувати та захищати власну наукову позицію та концепцію

ПРН-У-6: Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.

ПРН-У-10: Організувати викладання філологічних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасної вищої освіти, рівня розвитку науки та корпоративних стандартів закладу вищої освіти.

ПРН-У-11: Планувати, реалізовувати та оцінювати стратегії особистого самовдосконалення і саморозвитку як науковця.

ПРН-С-1: Професійно, аргументовано, етично виважено і соціально відповідально пояснювати сутність конкретних філологічних явищ та пов'язаних з ними наукових проблем і власну думку щодо них.

ПРН-С-2: Критично оцінювати наукові філологічні напрями, школи, підходи і методи на основі їх аналізу, порівняння і класифікації.

ПРН-С-3: Аргументовано пояснювати, оцінювати і зіставляти: тенденції, методичні новації та розробки у вищій освіті, зокрема філологічній; тенденції розвитку політики України в галузі освіти і науки.

5. Структура практики

Науково-викладацька практика аспірантів складається з 3-х етапів, кожен із яких має відповідну кількість годин

Етапи проходження практики та види діяльності аспірантів	Розподіл годин між видами робіт
Етап 1. Організаційний (підготовка до проведення практики)	
<p>1) Закріплення аспірантів за базами для проходження практики: здобувач вищої освіти виявляє відповідальність, ініціативність, активність під час розподілу та закріпленні за базами практик; демонструє вміння працювати в команді, розподіляти функції між членами колективу студентів-практикантів; показує мотивацію до участі в суспільному житті кафедри – бази практики. Установча конференція у форматі засідання кафедри-бази з науково-викладацької практики або робочої наради керівника кафедри-бази та аспірантів (отримання завдань, рекомендацій та форми звітності):</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення вимог програми до змісту науково-викладацької практики, отримання індивідуальних завдань; - складання індивідуального плану проходження практики; - вивчення освітніх програм, навчальних планів, робочих навчальних програмами дисциплін кафедри; - вивчення змісту, призначення та правила заповнення педагогічної документації; - ознайомлення з обладнанням та навчально-методичним забезпеченням навчальних аудиторій, Центрів компетентностей, інформаційних ресурсів Інституту філології за профілем наукових інтересів аспіранта; - вивчення досвіду викладання провідних викладачів Інституту філології. 	5
<p>2) Практикант під керівництвом наукового керівника за погодженням із завідувачем кафедри – бази практики планує свою діяльність у базовому для проведення практики закладі з метою формування власної професійної стратегії і ресурсів кафедри</p>	2
<p>3) Кореляція завдань та індивідуального плану практики відповідно до тематики індивідуального дослідження аспіранта і ресурсів кафедри; визначення основних вимог, складання плану проходження практики разом із науковим керівником здобувача вищої освіти.</p>	5
Разом	12
Етап 2. Основний. Виконання науково-викладацьких завдань	
1) Проведення тренувальних і контрольних занять:	56

- підготовка і проведення лекцій, семінарських (практичних), лабораторних занять із дисциплін кафедри, участь в оцінюванні навчальних досягнень студентів (14 год.)	
2) Виконання самостійної роботи: розробка завдань для самостійної роботи студентів/модульного контролю, елементів електронного навчального курсу із дисципліни кафедри.	30
2) Збір додаткового теоретичного і фактичного матеріалу для написання дисертації. Доопрацювання бібліографічного списку з проблематики дисертації. Уточнення теоретико-методологічних засад дослідження і понятійно-категоріального апарату дисертації.	10
3) Підготовка матеріалів для презентації проміжних результатів дослідження в межах наукових заходів Університету Грінченка (заходи Фестивалю науки; «Дослідження молодих вчених: від ідеї до реалізації», щорічні наукові конференції Інституту філології «Актуальні питання мовознавства і літературознавства (конференція молодих учених), «Літературний процес», «На перетині мови і права», наукові семінари кафедр або інших наукових і освітніх закладів, на яких здобувачі можуть апробувати результати досліджень)	40
4) Виконання самостійної роботи: підготовка статті за результатами досліджень до наукових видань Університету «Синопис: текст, контекст, медіа» (ERIC PLUS; Ulrichsweb), «Літературний процес: методологія, імена, тененції» (ERIC PLUS), «Studia Philologica» або інших українських або зарубіжних видань.	
5) Виконання позааудиторної науково-викладацької роботи з популяризації напряму дослідження: участь у позааудиторних заходах (соціальний проект «Із Києвом і для Києва», наукові, творчі гуртки кафедри, залучення до роботи редакційних колегій фахових видань кафедри; популяризація тематики власного дослідження та його результатів на платформах інформаційних ресурсів Інституту філології при Центрах компетентностей та через інші канали масової комунікації та ін. – на вибір).	20
Разом	56
Етап 3. Заліково-підсумковий	
1) Узагальнення матеріалів практики із розміщенням в ЕНК в ресурсі «Науково-викладацька практика»	10
2) Обговорення результатів практики і затвердження звіту на засіданні випускової кафедри.	2
Разом	12
Усього	180

6.Зміст практики

Науково-викладацька практика в системі підготовки докторів філософії за спеціальністю 035 *Філологія* є видом практичної діяльності аспірантів, спрямованої на здійснення освітнього процесу в закладах вищої освіти, включаючи викладання спеціальних дисциплін, організацію навчальної діяльності студентів, наукову та науково-методичну роботу.

Організатором практики аспіранта є випускова кафедра аспіранта.

Під час практики практиканти залучаються до викладання спеціальних дисциплін, організації навчальної діяльності студентів, наукової та науково-методичної роботи.

Упродовж практики *на підготовчому етапі* аспіранти здійснюють таку діяльність:

1. Вивчають вимоги програми до змісту практики, порядок збору матеріалу та його обробки та презентації результатів; узгоджують дисципліну, зміст навчальних занять; зміст наукової статті та форми її апробації.

2. Уточнюють і корелюють завдання практики відповідно до змісту власних наукових інтересів та розподіл видів роботи між семестрами відповідно до ресурсі бази практики. Складають індивідуальний план роботи, узгодивши його з науковим керівником. Уточнюють наявність у бібліотеках новітніх наукових розробок із теми дисертації ; відбирають для опрацювання теоретико-методологічну, науково-методичну,

лінгвістичну, літературознавчу, лінгводидактичну літературу (за напрямом дослідження).

Керівники проводять коротку виробничу нараду за результатами першого тижня практики, визначають ступінь готовності кожного аспіранта до наступного етапу практики – написання наукової статті і підготовку презентації наукової тези та до викладацької діяльності.

На основному етапі практики упродовж двох тижнів аспіранти здійснюють таку діяльність:

1) уточнюють теоретико-методологічні засади дослідження, погоджують із керівниками зміст дослідження, що стане основою для майбутньої публікації; доповнюють бібліографічний список праць, необхідних для успішного виконання дослідження;

2) готують для подальшої презентації наукову тезу (усна презентація проміжних результатів дослідницької роботи; готують тези виступу, наукову статтю за результатами дослідження;

3) поширюють інформацію про результати роботи на платформах інформаційних ресурсів Інституту філології при Центрах компетентностей або беруть участь у позааудиторних заходах (соціальний проект «Із Києвом і для Києва», наукові, творчі гуртки кафедри, залучення до роботи редакційних колегій фахових видань кафедри.

4) Наприкінці другого тижня керівник практики обговорює з аспірантами отримані результати, якість підготовлених до друку матеріалів, форми репрезентації наукових розробок і промоції філологічних досліджень.

Третій тиждень практики практиканти укладають матеріали для проведення аудиторних занять та ЕНК. Разом із керівником аналізують отримані результати.

Четвертий і п'ятий тижні практики присвячені активній науково-викладацькій діяльності – проведенню аудиторних занять

На заліково-підсумковому етапі відбувається обговорення результатів практики і затвердження звіту на засіданні випускової кафедри.

*Можливі зміни в порядку реалізації завдань основного етапу науково-викладацької практики відповідно до тематики індивідуального дослідження аспіранта, ресурсів кафедри, терміну проведення заходів, спрямованих на апробацію результатів дослідження.

6.2. Завдання для самостійної роботи аспірантів Самостійна робота № 1 (денна і заочна форма)

1. Підготуйте наукову статтю з тематики власного дослідження- 60б

Форма звітності:

- текст статті.

Максимальна оцінка – 60 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання тези (наукової статті) за тематикою бакалаврського проекту:

- самостійність (10 балів, обов'язкова умова);

- аргументованість (30 балів);

- якість і професійність мовного оформлення (10 балів);

- якість і професійність технічного оформлення (10 балів)

Наукова стаття оформлюється як придатний для редагування файл (*.doc чи *.rtf) і передається керівникові практики.

Роботи, які отримують від 45 до 60 балів, підлягають оприлюдненню у виданнях і можуть бути рекомендовані до друку в виданнях Інституту філології або ін.

Вимоги до змісту та оформлення статей:

- постановка проблеми в контексті сучасної філології;

- формулювання мети статті (завдань);

- аналіз останніх досліджень та публікацій, у яких започатковано вивчення проблеми і на які спирається автор;

- виклад основного матеріалу з обґрунтуванням авторських положень;

- висновки та перспективи подальших наукових розвідок у визначеному напрямі;

- текст статті обсягом від 6-7 сторінок комп'ютерного тексту (зі списком використаних джерел кирилицею та латиницею й анотацією);

- анотація та ключові слова українською мовою (обсяг 200–300 символів із пробілами); ключові слова – від 3 до 5 термінів, розділених знаком «;»);

- анотація та ключові слова англійською мовою (елементи оформляються аналогічно до українськомовної);

- список використаних джерел нумерується за абеткою, не використовуючи функцію «Список». Оформлюється список використаних джерел за останніми вимогами МОН України.

Технічні вимоги:

1. Формат аркуша А4, відступи: ліворуч, праворуч, згори та знизу – 2 см.
  2. Текст: шрифт Times New Roman, розмір шрифту – 14, інтервал – 1,5, абзац – 1,25; вирівнювання основного тексту – по ширині.
  3. Між ініціалами і прізвищем, між ініціалами та в інших випадках, коли неприпустимим є перенос між рядками, необхідно використовувати нерозривний пробіл (комбінація клавіш Shift+Ctrl+пробіл).
  4. Для виділення цитат, назв творів тощо слід використовувати лапки «»»; для внутрішнього цитатного виділення використовуються лапки “””.
  5. Покликання на джерела подаються за зразком: [2, с. 45], [3, с. 5;5, с. 67]. Покликання на джерела фактичного матеріалу – в круглих дужках (Конституція України).
  6. Матеріали подавати в такій послідовності:
    - назва статті (жирний шрифт, великими літерами, по центру);
    - ініціали, прізвище (жирний шрифт, вирівнювання за шириною рядка), місце навчання (після ініціалів та прізвища через кому, звичайний шрифт, вирівнювання за шириною рядка);
    - ініціали й прізвище, посада, вчений ступінь наукового керівника (після слів науковий керівник: звичайний шрифт, вирівнювання за шириною рядка);
    - анотація українською мовою (через 2 інтервали, курсив, 12 кегль);
    - текст статті (через 2 інтервали);
    - література (через 2 інтервали, після слів
- СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ** великими літерами, 12 шрифт, нумерація джерел в алфавітному порядку).

Самостійна робота № 2

1. Розробка елементів електронного навчального курсу з дисципліни кафедри-бази практики (презентації, тези лекцій, тестові завдання, завдання для практичних занять / самостійної роботи студентів на вибір у межах одного модуля за погодженням із науковим керівником) – 1 елемент оцінюється в 5 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

- самостійність (1 бал);
- змістовність (2 бали);
- технологічність (1 бал);
- якість і професійність мовного оформлення (1 бал).

Карта самостійної роботи (денна форма)

Змістовий модуль	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Модуль 1	Підготовка наукової статті	60	II
Модуль 2	Розробка завдань для самостійної роботи студентів/модульного контролю / розробка елементів електронного навчального курсу / інші завдання фахових дисципліни (5 елементів по 5 балів)	25	III
Разом		85 балів	

Карта самостійної роботи (заочна форма)

Змістовий модуль	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Модуль 1	Підготовка наукової статті	60	II
Модуль 2	Розробка завдань для самостійної роботи студентів/модульного контролю / розробка елементів електронного навчального курсу / інші завдання фахових дисциплін (12 елементів по 5 балів)	60	III
Разом		120 балів	

6.3. Обов'язки аспірантів упродовж практики

Під час науково-викладацької практики аспірант зобов'язаний:

- виконувати всі види робіт, передбачені програмою науково-викладацької практики;
- дотримуватися правил академічної доброчесності з акцентом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

6.4. Обов'язки керівників практики від Університету та від бази практики:

- забезпечити умови для проходження практики;
- надавати фахову допомогу аспірантам у підготовці тез, наукової статті, підготовки методичних матеріалів та інших питань щодо проходження практики;
- контролювати виконання аспірантами програми практики;
- перевірити результатами практики із запропонованою оцінкою.

7. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів(денна форма навчання)

№ п/п	Вид робіт/діяльності аспірантів	Форма звітності	Максимальна кількість балів		
			за одиницю	кількість одиниць	максималь на кількість балів
1.	Опрацювання джерелознавчої бази для наукової статті	Бібліографічний список; визначення теоретико-методологічних засад дослідження	10	1	10
2	Підготовка матеріалів для виступу на науковому заході	Текст виступу	20	1	20
3.	Популяризація тематики і результатів дослідження	Допис на сайті «По_літ», спільнотах Центру лінгвістичних технологій, Центру культури української мови та ін.; участь у позааудиторних заходах кафедри	10	1	10
4	Відвідування занять викладачів	Звіт керівникові про відвідувані заняття	1	5	5
5.	Проведення лекційного (семінарського / практичного) заняття	Звіт керівникові про проведені заняття	7	10	70
					115
Самостійна робота: 85 б.					
Максимальна кількість балів: 200 б.					
Розрахунок коефіцієнта: 200:100 = 2					

**7.1. а Система оцінювання навчальних досягнень
аспірантів(заочна форма навчання)**

№ п/п	Вид робіт/діяльності аспірантів	Форма звітності	Максимальна кількість балів		
			за одиницю	кількість одиниць	максималь на кількість балів
1.	Опрацювання джерелознавчої бази для наукової статті	Бібліографічний список; визначення теоретико-методологічних засад дослідження	10	1	10
2	Підготовка матеріалів для виступу на науковому заході	Текст виступу	20	1	20
3.	Популяризація тематики і результатів дослідження	Допис на сайті «По_літ», спільнотах Центру лінгвістичних технологій, Центру культури української мови та ін.; участь у позааудиторних заходах кафедри	10	1	10
4	Відвідування занять викладачів	Звіт керівникові про відвідувані заняття	5	2	10
5.	Проведення лекційного (семінарського / практичного) заняття	Звіт керівникові про проведені заняття	3	10	30
					80
Самостійна робота: 120 б.					
Максимальна кількість балів: 200 б.					
Розрахунок коефіцієнта: $200:100 = 2$					

7.2. Перелік звітної документації

Звітні матеріали аспіранти подають керівникові практики:

1. Презентація тез виступу за результатами дослідження (Power Point, слайди в корпоративній стилістиці).
2. Підготовлений до друку текст наукової статті за тематикою дослідження.
3. Покликання на допис з популяризації тематики дослідження або участі в позааудиторних заходах

7.3. Вимоги до звіту про практику

здійснюється у формі заліку шляхом виведення спільної оцінки за виконані завдання науково-викладацького змісту практики.

Звіт за формою (див. Додаток 2) підписується і затверджується керівником практики (науковим керівником) та подається в термін, встановлений кафедрою.

Підсумкову оцінку надає кафедра на основі виступу аспіранта та представлених звітних матеріалів, засвідчених керівником практики.

Результати науково-викладацької практики обговорюються на засіданні випускової кафедри і є частиною звіту аспіранта.

7.4. Система контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль здійснюється у формі заліку.

Модуль включає бали за виконану роботу впродовж практики. Індивідуальні роботи, які виконує аспірант за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на засіданні кафедри – бази практики.

Кількість балів за виконану роботу залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

7.5. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного проходження – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним проходженням – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного проходження.

4. Рекомендовані джерела

1. Основні вимоги до оформлення списку літератури за новими стандартами: методичні рекомендації / уклад.: М.П.Гребенюк, Г.З.Шевчук. Луцьк: ВІППО, 2019. 60 с.
2. Мітосек З. Теорії літературних досліджень ; [пер. з пол., післямова В.І.Гуменюк, наук. ред. В.І. Іванюк]. Сімферополь: Таврія, 2005. 408 с.
3. Дичківська І.М. Основи педагогічної інноватики. Рівне, 2001. 222 с.
4. Караман С.О., Караман О.В. Сучасні підходи до лінгводидактичної підготовки майбутнього вчителя-словесника. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2010. (29), С. 169–176.

Додаток 1.

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2015. 98 с. 2. Конституція України : станом на 1 жовтня 2017 р. / Верховна Рада України. Київ : Право, 2017. 93 с.
2. Білоус С. І., Корнійчук В. П. Філософія освіти : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2016. 176 с.
3. Бондаренко В. Г. Історія України. Львів, 2017. 153 с.
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Основи педагогіки освіти : словник термінів / за ред.: Т.О.Дмитрука, В.К.Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3.
5. Куцкір Я.С., Махно Б.А., Борислав С. Г. Трансформація науково-педагогічної системи України протягом 90-х років ХХ століття. *Наука та інновації*. 2016. Т.12, № 6. С. 6–14.
6. Освіта в Україні : виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П.М.Марценюк (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2017. 319 с.
7. Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство. Львів, 1994. 216 с.

